

KidkaD-KIDS

Antwoordenblad bij de 'Kom-in-de-(orgel)kas(t)-dag' in de Grote Kerk van Den Haag

Heb je al de vragen van het **Werkblad** ingevuld?

Dan mag je met dit **Antwoordblad** controleren of je dat goed hebt gedaan.
(Niet stiekem de antwoorden wijzigen hoor!)

Nu maar hopen dat je de goede antwoorden hebt ingevuld..... succes!

De goede antwoorden zijn cursief (schuin) vermeld achter de vragen.

Vraag 1

Deze kerk wordt meestal 'Grote Kerk' genoemd. Maar hoe heet de kerk eigenlijk nog meer?

■ **Grote of Sint Jacobs Kerk**

De kerk is gebouwd in de 15e eeuw op de plaats waar vanaf de 13^e eeuw een houten kerkje stond. In 1424 was de bijzondere 6-kantige toren klaar.

Vraag 2

Het balkon waar het grote orgel op staat wordt ondersteund door marmeren zuilen. Hoeveel zuilen staan er? (langs de muur tellen ook mee)

■ **16**

Vraag 3

Het grote orgel in de kerk bestaat uit verschillende gedeeltes, die ieder een eigen klavier of toetsenbord hebben. Hoe worden die gedeeltes ook wel genoemd?

■ **werken**

De 'werken' van een orgel zijn eigenlijk allemaal aparte orgels die ieder een eigen klavier (toetsenbord) hebben. De werken worden meestal genoemd naar de plaats van dat klavier of naar de plaats in het orgel waar ze zitten.

Vraag 4

Die gedeeltes uit vraag 3 hebben ieder een eigen naam. Kun je er een paar noemen?

1	HOOFDWERK	2	RUGWERK
3	BORSTWERK	4	PEDAAL(WERK)

Deze 4 worden in de lesbrief genoemd, maar er zijn ook orgel met een BOVENWERK, ONDERWERK, POSITIEF, KROONWERK (FERNWERK), ZWELWERK (RÉCIT), NEVENWERK, BOMBARDE(WERK), CHAMADE(WERK)

Vraag 5

Als je boven bij het orgel bent geweest, heb je kunnen zien hoeveel klavieren of manualen (toetsenborden) het orgel heeft.

Hoeveel zijn er dat?

■ drie

Je hebt orgels met 1, 2 of 3 klavieren, maar ook met 4, 5 of zelfs 7 klavieren

Vraag 6

Naast de handklavieren of 'manualen' kan je op het orgel ook nog met je voeten spelen. Weet je hoe dat 'klavier' heet?

■ voetklavier of ■ pedaal (*pedalen zitten op je fiets...*)

Vraag 7

Sta je boven bij het orgel, kijk dan eens omhoog. Daar steken allemaal orgelpijpen naar voren. Weet je ook wat dit zijn of hoe ze heten?

■ horizontale trompetten of ■ Chamadepijpen

Deze horizontale pijpen worden ook wel 'Spaanse trompetten' genoemd omdat veel orgels in Spanje dit soort orgelpijpen hebben ('Chamade')

Vraag 8

Nog eens omhoog kijken. Die glimmende orgelpijpen die recht omhoog staan, hoe heten die?

■ frontpijpen of ■ prestantpijpen (*en natuurlijk zijn het orgelpijpen...*)

Vraag 9

Kijk maar weer naar omlaag. Zie je al die knoppen links en rechts naast de klavieren? Dat zijn 'Registerknoppen'. Hoeveel zijn het er? (zelf invullen)

27

registerknoppen links

28

registerknoppen rechts

Vraag 10

Bij de workshop is het vast verteld en het staat ook wel in de lesbrief, maar weet je het ook: Welke orgelpijp klinkt lager (geeft dus een lagere toon), 1) een korte dikke of 2) een lange dunne pijp? Of 3) dat maakt niet uit.

■ 2) een lange (dunne) pijp

Voor de toonhoogte maakt het niet uit of de pijp dik of dun is, wel wordt de klank (de 'klankkleur') anders (ronder, scherper, strijkender, doffer, enz.)

Vraag 11

Bij het maken van orgels worden verschillende materialen gebruikt voor de orgelpijpen en het mechaniek en de orgelkast. Hieronder staat er diversen. Maak het hokje zwart van de materialen die in een orgel kunnen zitten.

■ hout	■ koper	■ lood	■ aluminium	■ ijzeren balken
■ zink	■ bladgoud	■ papier	☐ glas	■ schapenleer
■ ivoor	■ ijzerdraad	■ tin	■ been	■ varkensleer
■ linnen	■ koperdraad	☐ plastic	■ vilt	■ garendraad

Alle materialen die hier worden genoemd kunnen wel in een orgel zitten. Alleen glas zal zelden voor komen en plastic alleen bij 'goedkope' orgels.

Vraag 12

Er hebben heel wat componisten (mensen die muziek schrijven) voor het orgel geschreven. Kun je er een paar noemen?

*In het boekje worden er een paar genoemd: **Johann Sebastian Bach, Wolfgang Amadeus Mozart, César Franck en Charles-Marie Widor.** Als je die namen opgeschreven hebt, heb je de vraag goed beantwoord. Maar er zijn er nog veel meer. Google maar eens op 'orgelcomponisten'*

Vraag 13

Hoe heet het als iemand muziek maakt (b.v. op een orgel) zonder dat hij of zij gebruik maakt van opgeschreven (blad)muziek?

■ **improviseren** (*natuurlijk kun dat **fantaseren** noemen en het is ook een beetje **componeren**, maar het heet **improviseren***)

Vraag 14

Het pijporgel is al heel oud. Weet je ook wanneer het eerste orgel is uitgevonden?

■ **300 jaar v.Chr.**,

*Toen ontwikkelde ene **Ksetibios** uit Alexandrië een ‘apparaat’ met staande orgelpijpen dat ‘**Organum hydraulicum**’ (waterorgel) werd genoemd.*

Vraag 15

Je hebt verschillende soorten muziekinstrumenten. Meestal worden ze ingedeeld naar de manier waarop ze bespeeld worden. Maar ook welke ‘onderdelen’ de toon maken. Wat is een orgel voor instrument ?

■ **een toetsinstrument** maar ook ■ **een blaasinstrument**

Eigenlijk is een orgel een blaasinstrument dat met toetsen bespeeld wordt.

Vraag 16

Dit was de laatste vraag, we willen je alleen nog vragen of je wat geleerd hebt wat je nog niet wist. Maar vooral ook of je het leuk vond.

■ **ik heb veel geleerd wat ik nog niet wist**

■ **ik vond het leuk en zou het nog eens willen**

*Wij hopen dat je **deze** antwoorden hebt ingevuld! Helaas is er geen prijs..... Maar als je alles goed hebt, nou dan ben je een **1^e klas ‘Orgelkundige’**. Ook als je maar 3 vragen fout hebt mag je je zelf ‘**orgelkenner**’ noemen.*

Als je wilt mag je hier nog je naam en adres invullen:

naam: .....

adres: .....